

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De rerum permutatione. Consilium CCCXXXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

reddere, l. *Dolo facit de doli mali & met. except.* ex eo scilicet, quod in prima concessione huius juris aperte conventum sit, quod occurrente casu reversionis aut commissi huius juris emphyteutici Monasterium non poterit hanc pfectionem alicui locare vel concedere, nisi personis descendenti- bus ex sanguine supramentionati Reymoldi & Sophiæ: ita ut Reus amissum jus ex persona pa- tris recuperare possit & debeat ex sua persona, tamquam proximus in cognatione & sanguine dictorum Reymoldi & Sophiæ. Sed & in ea quo- que aberrat Reus: non enim ex dicta conventio- ne constringuntur Actores reversum ad se jus alicui locare, aut perpetuo iure concedere; sed hoc in conditione positum est, ut si id facere vel- lint, proximo deferenda sit ea conditio. Sic ut id quod Actorum voluntati tacite relictum est, si velint locare aut concedere, necessitati non sub- iiciatur; ut debeant necessariò locare aut con- cedere, l. *Non quicquid de iudic. l. Sape de offic. praesid.* Quemadmodum in simili decisum est, in ea pactione, quâ cohæredes vel alij sibi invi- cem promiserunt rem nulli alij, quàm uni cohæ- redum vel consortium alienare: nam ex ea nemo cohæredi vel consorti alienare cogitur, si rem sibi retinere velit, l. *Qui romæ §. cohæredes de verb. oblig. l. Si sterili §. si tibi de act. empti.* Ita quod in proposito impertineas plane sit questio locationis aut concessionis faciendæ, ubi Actores hoc jus sibi retinere possunt, & per se seu suos ministros exercere; imò etiam temporaliter lo- care. Et sanè absurdum videretur ipsi emphyteu- tæ permissum censi jus temporalis locationis seu commoditatis huius pactionis sine consensu Monasterij stante istâ emphyteusi, de quo dubi- tandum non videtur, l. *in d. l. ult. nu. 112* si idem directo domino non permitteretur, re ad eum reversâ; etiam si in casum alienationis ad re- novationem alicui de sanguine primæ emphy- teutæ faciendam directus dominus teneretur.

16 * Ad quam renovationem faciendam Ecclesia generaliter minus, quàm privatus obligatur, *alex. in l. Si mihi & Titio de verb. oblig. Lud. rom. cons. 70. Visi.*

Omnibus igitur exceptionibus, quæ aliquid momenti in aspectu habere videbantur, remotis, non videmus, cur de iniquitate sententiæ Reus conqueratur: de quâ conquerendi iustiorẽ cau- sam habent Actores, quod fructuum & interesse condemnationis expensarum condemnationi con- iuncta aut saltem expresse adversus ipsos posses- sores reservata non sit, saltem à tempore litis contestatæ: cuius adiectionis occasio nunc adhuc sese offert. Appellatio enim cum sit utrique parti communis, l. *Ampliores C. de appellat.* ex parte ap- pellati quoque corrigenda & emendanda est sen- tentia, si qua in parte respectu ipsius iniusta aut defectuosa reperitur.

De rerum permutatione.

S Y M M A R I U M.

Permutatio beneficiorum.

1. 10. Beneficium ex causa permutationis resignatum quando compermutanti conferri debet.

2. Regula Cancellaria de infirmis resignantibus an obtineat in permutatione.
3. 11. Error in causa conferendi an noceat.
4. Beneficium quando ex resignatione vacare dicatur.
5. Vacationis beneficij modus falsus expressus vitat collationem.
6. Clausula, seu alio quovis modo, in literis be- neficialibus adiecta quid operetur.
7. Collatio beneficij restringitur ad causam & per- sonam adiectam.
8. Papa cum quolibet Ordinario concurre in confe- rendis beneficiis.
9. Papa collatus in dubio preferendus.

CONSILIVM CCCXXXVIII.

PROPOSITIONE IN FACTO huiusmodi species, A. & B. ex causa permutationis resigna- runt ad opus utriusque hinc inde sua bene- ficia, idque ad manus Ordinarij. Admissâ resignatione præsentatur B. ad beneficium, quod A. ante resignationem obtinebat, & in eo in- firmatur, differtur præsentatio dicti A. ad bene- ficiũ per B. resignatum, & inter moras mori- tur A. Quo mortuo collator præsentat ad hoc beneficium dicti B. tertium quendam, tamquam beneficio vacante per mortem A. additâ & ex- pressâ illâ vacationis causa. Quæritur, an colla- tio seu præsentatio, velut ex falsâ causa facta de persona tertij, & ob intervenientem dolum Or- dinarij Collatoris differentis præsentare A. sit nulla & invalida? Cujus questionis resolutio non admodum in parato est, ob rationes contra- rias, quæ hic occurrere videntur.

Nam valeat collationem, & causam non om- nino falsam fuisse inde demonstrari videtur, quod ex causa permutationis vacaverit illud bene- ficiũ, & sic Ordinarius, ad cuius manus facta est, atque admissa, resignatio, de eodem provi- dere debuerit dicto A. adeptâ facultate alteri, quam compermutanti A. conferendi, c. 1. *De rei. permut. lib. 6. Clem. 1. eod. tit.* multoque magis sibi retinendi, c. 2. *De concess. prel.* Ob quam con- ferendi necessitatem compermutanti, cui huius- modi compermutatum beneficium conferri de- bet, jus in eodem beneficio statim, amissâ & autoratâ per Collatorem resignatione, ex causâ permutationis acquisitum videtur, ex sententia Innocentij, inc. *Inver. cetera de præben. & dignit. nu. 3.* qui hoc discrimen constituit inter res corpo- rales permutatas, quæ per solam permutationem, si non interveniat traditio utriusque, non trans- feruntur; & iura incorporalia, qualia sunt benefi- cia, quæ interveniente autoritate Superioris ad- mittentis permutatione, hinc inde jus transferunt; & proinde cum post permutationem atque pro- visionem B. factâ, decesserit A. videtur beneficium tunc primum quoad liberam collationem Ordi- narij vacasse saltem respectu illius juris æquivali- 2

* Quod longè magis hic admittendum esset, si A. intra viginti dies à resignatione, ex causâ permutationis, decessisset: propter regulam Can- cellariæ Apostolicæ de infirmis resignantibus; quam plerique etiam obtinere existimant in resignatio- nibus infirmorum autoritate Ordinarii: rum Collatorum amissis, *Rebus. in tit. nominat. quest.*

17. nu. 5. & in praxi benef. in regul. de nisi. resignant. gloss. 14. nu. 6. Lud. Gomef. in eandem reg. quest. 16. præsertim ex causa permutationis: quia per eam resignationem magis fraudantur Ordinarij & Ordinariorum libera collatio prope tollitur. † Deinde dato, quod non vacaverit beneficium per mortem A. verumtamen est tempore collationis tertio factæ, dictum beneficium conferri potuisse per Ordinarium; quia adhuc durabat causa prioris vacationis per resignationem ipsius B. ut parum interesse videatur ex hac, an illa causa collatum sit; cum Ordinarius conferendi, & tertius ille acquirendi illius beneficii animum habuerint; ideoque error circa causam collationis non noceat, l. Cum in corpus De acq. rer. domini.

Non valere eandem collationem his rationibus deducitur. † Quod scilicet beneficium ex causa permutationis tunc demum vacare dicatur, simulatque resignatio seu renuntiatio per superiorem, potestatem ad hoc abentem admissa est, c. fin. Devenunt. & tam diu vacare intelligatur, donec per Collatorem de eo provisum alicui, & successor in eo institutus fuerit, arg. l. Vacantia C. De bonis vac. lib. 10. Cum ergo ante mortem A. per resignationem B. vacaverit hoc beneficium; neque comperiat interea alicui de eo provisum; eodem vacationis genere vacasse dici debet tempore mortis A. per cuius obitum vacasse dici non potest, cum illud nunquam ipse obtinuerit, l. Non potest videri De reg. iur. l. Decem & ibi DD. De verb. oblig. † & ideo beneficium collatum ex causa vacationis per obitum in collatione expressa, si reperitur non vacasse per obitum, nihil juris acquisitum erit ex ea collatione. Ut enim non potest conferri beneficium non vacans, c. 2. De concess. præb. ita nec conferetur recte ex alia

6 causa, quam secundum quam verè vacavit. † Cum ergo vacandi modus aliquis non tantum in imperatione, sed etiam in collatione Ordinarij, etiam Episcopi aut Archiepiscopi, exprimi debeat: neque sustineatur collatio per clausulam adiectam, seu alio quovis modo; quam solus Pontifex suis literis inserit, rebus in praxi benefic. in. Requisita in literis collationum nu. 15. sequitur quod ex falsa causa facta collatio, velut deficiente causa, sit nulla, ut expresso iure cautum, in c. Suspensionum De rescript. lib. 6. & à Lapo, allegat. 78. in 4. quest. & Paulo Parisio, cons. 41. nu. 8. vol. 4. responsum reperitur. Et ut aliquid operari possit latior extensio, atque coacervatio clausularum, quæ magis ex more Notariorum, quam rei exigentia fieri solet, si fortè in collatione dictum fuisset de vacatione per mortem A. seu ejus liberam resignationem, seu alias: † quia tamen Collator respectum habuit ad A. & minime ad B; & non prius prosilgit ad collationem huius beneficii, quam A. fuit mortuus; dicendum est, ad resignationem factam per B. non esse respiciendum. Ut enim causa, sic etiam persona adiecta, actum limitat & restringit, l. Quod meo h. si furioso De acquir. possess. Auth. si quando C. De constit. pecunia; sic ut extrinsecus persona subintelligi non possit, l. Si ita stipulatus 126. h. Chrysogonus in fine De verb. oblig. Quæ minorem dubitationem tunc habent, quod cum limitatione & restrictione dictum sit in col-

latione, per mortem seu liberam resignationem ipsius A. Cum ergo illius morte non potuerit dici vacasse, nec idem A. liberè resignasse beneficium, quod nunquam habuit, d. l. Decem, necessariò inferitur collationem ad has duas causas restrictam esse nullam, & nullà alià idonea vel utili collatione subsequente, lapso semestri ad Superiorem devolutam fuisse conferendi potestatem; eodemque etiam nondum lapso, beneficium adhuc vacans per Sedem Apostolicam, seu ejus Nuntium conferri potuisse. * Concurrere enim Papa cum quocumque Ordinario; atque Ordinarium præveniando, utiliter ac cum effectu juris vacantia beneficia conferre potest, c. Cuncta 9. q. 3. e. dudum De præben. lib. 6. † Et sic quidem, ut si uno die Papa & Ordinarius diversis contulerint, nec appareat de prioritare data unius vel alterius, potior sit is, cui à Papâ provisum extitit, c. Si à sede De præben. lib. 6. quod ipsum & ad Legatum Papæ transferendum est, d. c. Si à sede.

Adversus quæ nihil faciunt, quæ pro contraria parte superius adducta sunt. Nam quamvis propter permutationem ipsius A. fuerit eidem aliquid juris acquisitum; id tamen non est tale, quod beneficium afficiat; sed quod Collatorem magis constringit, ne alteri quam compermutanti conferat; aut saltem non tale, quod faciat beneficium esse ipsius compermutantis: quorsum enim alioqui collatione opus esset? Actum enim agere non oportet; sic ut compermutanti magis competat jus ad rem, quam in re. Quare quod ab Innocentio dicitur, jus in re habere, simulatque resignatio seu renuntiatio admilla est etiam nondum sequutà collatione; ex sententia Cardinalis Zabarella, in Clem. 1. De rer. permut. nu. 19. sanè accipiendum est, ut tantum procedat ex subtilitate iuris, propter dictam necessitatem: sed securius esse, atque ita de consuetudine servari, ut post renuntiationem sequatur etiam collatio, Hostiens. in c. Ex ore De hijs qui sunt à maiore parte capis. per. de Vbald. in tract. de permut. benefic. nu. 45. Freder. de Senis in eodem tract. nu. 44. quest. 27. unde & compermutatum beneficium conferri iubet Pontifex, in d. Clem. 1. Per mortem ergo A. non potuit dici verè vacasse beneficium illi nunquam acquisitum; sed tantum laxata potestas conferendi, cui vellent Collator, ad cuius manus facta erat renuntiatio.

Pari quoque ratione non movet, quod verum semper fuerit, tempore huius collationis vacasse beneficium; atque ideo cum de corpore beneficii consisterit, falsam causam non vitare. Nam quamvis diversitas causæ, quæ inter contrahentes hinc inde est, alio aliam causam traditionis præsupponente, cum utraque ad transferendum dominium idonea est, non impedit dominij translationem, d. l. Cum in corpus; error tamen seu falsitas unius causæ, quam solam præ oculis habet tam tradens, quam accipiens, maxime si sit de præterito, vitiat actum. Quemadmodum & promissio sine causâ, vel ex falsa causâ de præterito facta non valet, l. 2. h. circa D. de doli mali & met. except. DD. in l. Si divorzio & in l. Si ita stipulatus fuero De verb. oblig. l. Nunquam nulla D. De acquir.

acquir. rer. domin. Quod hic tanto propensius dici potest, quod Collator dolo malo versatus in hac permutatione statim quidem & sine mora resignatum beneficium A. contulerit, ipsi B. retento apud se beneficio resignato per B. in favorem A. ex ea videlicet causa, quod foret A. ex morbo decumbere, atque in vitæ periculo esse: quod cum sine fraude ac dolo facere non potuerit, *De rer. permut. lib. 6. & d. Clemen. 1.* presumendum est, collationem subsecutam obtegendæ illius fraudis gratiâ, ex causâ vacationis per mortem seu liberam resignationem ipsius A. esse factam. Ita ut quamvis potuerit conferre tamquam vacans ex resignatione B. quia tamen sic non contulit, potestate sua non usus, inutiliter ex alia causâ, quæ falsa reperitur conferendo, nihil egisse videtur. *l. 3. De reb. dub. Unde cum Lapo, d. alleg. 78. & Parisio, d. conf. 41.* ex istis hanc collationem & provisionem nullam esse; potiusque ideo in causâ possessoria sentiendum eum, cui per Sedem Apostolicam provisorum est.

De rerum permutatione.

S V M M A R I V M.

Permutatio beneficiorum.

1. Permutans an ad suum beneficium venire possit, si permutatio effectum non habeat.
2. Permutans compellere potest compermutantem ad adimplentionem conceptæ permutationis.
3. Permutans an suum prius beneficium retinere possit.
4. Permutans non prosequendo effectum permutationis an illum amittat.

C O N S I L I V M CCCXXXIX.

CONCEPTA permutatione inter Iacobum Rectorem Parochialis Ecclesiæ de Busegnies, & Petrum Capellanium Capellanum ad altare S. Catharinæ in domo Episcopali castri Cameracensis; Petrus ex collatione Ordinarii consecutus est dictam parochialem Ecclesiam, retenta sibi nihilominus dictâ Capellaniâ; quam postmodum alteri resignavit; atque adeo etiam postea resignationem fecit ipsius Parochialis Ecclesiæ in tertium. Queritur nunc, an post lapsum decennium à prædictâ permutatione, & adeptione dictæ Parochialis Ecclesiæ; & post triennium ab ulteriore dictæ Ecclesiæ resignatione per Petrum factâ, præfato Iacobo aliquâ viâ consuli possit? & quâ? ac adversus quem? Res satis perplexa est. Nam etsi hoc certum & indubitatum, ex causâ compermutationis beneficiorum Ecclesiasticorum, resignantem ad suum resignatum beneficium redire posse, si ad alterius compermutantis beneficium ipse venire non possit, vel factò compermutantis, vel alia ratione, etiam sine nova formali collatione, *l. unico De rer. permut. lib. 6.* requisitâ tantum superioris autoritate, Ioan. Staphilem in tract. de liter. gratia in tit. de varijs mod. vacat. artic. 1. nu. 14. ¶ aut si malit, possit compermutantem cogere ad complementum permutationis, Rebuff. in praxi benefic. lib. 2. tit. de permut. illud tamen habet dubitationem non parvam, anne tanti temporis lapsu, ac taciturnitate, Iacobus renuntiasse videatur complemento, ad quod Petrus obstrictus fuit?

Nam compermutationis beneficiorum non ea est conditio, quasi nihil ex ea consequi alteruter possit, nisi utrumque implemento secuto; sed, ut est in communi natura permutationis, relinquitur implenti vel locus penitentiae, ex qua suum beneficium resignatum, ab eo, qui non implet, avocare possit; vel actio ad compellendum ut impleat, *l. 1. l. Naturalis §. 1. De præscrip. verb. t. 3.* Atque hinc est, quod si resignans ex compermutatione non urgeat, alter compermutantium possit resignatum beneficium cum suo priore retinere: sicut evenit cum resignans ante implementum alterius moritur, Rebuff. loco suprà citat. nu. 28. ¶ Ita ut magna suspicio collusionis hic obversetur ex hac decenniali taciturnitate, & lapsu tanti temporis, ex quo animus deserendi derelinquendique facile præsumitur, Gloss. in l. si quis vi §. differentia & ibi DD. De acquir. possess. multo magis non acquirendi, in acquisitione earum rerum, quæ facillime acquiri possunt: unde hæc revertis, quæ hic ad beneficium resignatum, statim fieri debet, non ex tam longo intervallo, Rebuff. loco suprà citat. nu. 12. Quod in proposito proclivius dicendum est, utrobique beneficio vñ ad tertios possessores sine vitio translato, *l. cum precibus & ibi Gloss. & DD. C. De rer. permut.* Ita ut sit, quod Iacobo imputeretur, cur temporis opportunitate usus non fuerit. ¶ Nisi probari possit Iacobum in negligentia non fuisse, sed debite ac instantè interpellasse, & ea interpellatione non obstante has resignationes esse factas. Quo casu consultissimum erit adversus Petrum agere ad complementum; cuius executio erit in præstatione interesse, *d. l. Naturalis §. 1.* Nam adversus possessorem Ecclesiæ intricatio & difficilis futura esset actio; cum propter triennalem possessionem; tum propter moram & negligentiam Iacobi, realiter & cum effectu in tempore non revertentis ad suam resignatam Ecclesiam. Quæ actio adversus Petrum instituenda erit vel coram suo capitulo; vel quia beneficalis causa est, coram Ordinario loci: propter decretum Concilij Tridentini, præcipientis omnes beneficales causas in prima instantia agi coram Ordinario. Tamen quia hæc causa, quatenus ad interesse dirigitur, propriè & merè beneficalis non erit, terdens ad personalem præstationem; si suspecti sunt Domini de Capitulo, poterit impetrari rescriptum Pontificum, quo causa committatur alicui in dignitate Ecclesiastica in his partibus degenti. Sed ante omnia diligenter suspiciatur & inquiratur de diligentia, ac negligentia seu taciturnitate Domini Iacobi.

De rerum permutatione.

S V M M A R I V M.

Permutatio beneficiorum.

1. Beneficium sine clericatura obtineri nequit.
2. Clericatura quomodo probatur.
3. Vacationem probare debet qui adversus veterem possessorem beneficij agit.
4. Tractantur sæpe multa quæ non concluduntur.
5. 15-18 37. Beneficia compermutata quando vacant.
6. Permutatio beneficiorum non sortita effectum, quid efficiat.
7. 2. Permutatio etiam non sortita effectum facit vacat.